

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaiet bisericească-politică.

Anul XVII.

Blaj, 5 Octomvrie 1907.

Numărul 39.

Invitare de abonament.

P. T. Domni cetitori și abonenți sunt rugați, să binevoiască a-și renoua abonamentul.

De asemenea rugăm și pe abonenții, ce sunt în restanță cu prețul foaiei atât de pe anul acesta, cât și de pe ani trecuți, să binevoiască a ni-l trimite, căci foaia suferă lipse mari, neputându-și acoperi trebuințele sale și datorile față de tipografie.

ADMINISTRAȚIUNEA.**Lipsă de cultură.**

Am ajuns a nu ne mai putea înțelege pe nici o cale cu patrioții nostri magiari. Până acuma mai erau unele terene, pe cari nu îndrăneau se pășească, nu doară că nu ar fi putut și nu ar fi fost aprobat pasul lor de superiori și opinia publică magiară, dar fiindcă — se jenau. Simțul de rușine a substituit și în secolii cei mai întunecoși ai veacului de mijloc de multeori legea și nu arareori a fost cauza, ca vestitul obicei al pământului se fie o judecată dreaptă și să scutească pe cel drept față de viclesugurile celui mișel.

Și la dreptul se mărturisim, că și noi în era constituției dela 1867 încoace am fost cruțați de multe ori de lucruri, cari se jenau ale face, și cari înaintea magiarimeii ar fi trecut de niște merite mari ale guvernului.

Decând însă au ajuns acești mari patrioți la putere, decând apostolul păcii, contele Apponyi, vrea se creeze statul național cu forța, noi am fost alungați și de pe singura scândură, pe care socoteam, că scăpăm, de naufragiu, am ajuns a fi stăpâniți de oameni, cari nici o considerare nu mai au.

A venit acest apostol al păcii popoarelor și a dat signalul, că statul național e înainte de toate și mulți semiculti de pe la comitate, comune, nu mai cunosc și nu mai consideră nimic, decât idealul național unguresc și în privința aceasta nu mai cunosc nici cultură, nici pretinie, nici rudenie nimic, ci dau înainte orbește, jignesc pe cei mai buni prietini ai lor în cele mai delicate sentimente ale lor, bruschează oameni de o incontestabilă cultură, la fiecare vorbă își arată, că ei văd în inima fiecărui avocat, preot, medic, profesor român că sunt trădători, rebeli, ce subsapă statul ungar și conspiră cu toții în ascuns pentru al nimici.

Despectând astfel și pe inteligenții nostri, considerându-i de pe pedestalul înalt al patriotismului unguresc, iată că vorbesc de acolo într'un ton neobicinuit între oamenii culti, că dictează și lovesc ca și pașalele turcești. Și aceasta o fac imitând pe Andrassy și soții în firma convingere, că pentru aceasta sunt laudați de superiorii lor.

Lipsa aceasta de ori ce cultură a devenit la noi sistem. Astfel noi nu mai avem nici o bază de înțelegere la oaltă. Apostolul păcii a dat deviza, jurnalele au înveninat opinia publică magiară și astfel s'au curmât între noi orice bunăînțelegere și orice apropiere.

Unde vă mai trebuie o mai desăvârșită lipsă de cea mai elementară cultură, ca și cazul lui Brătianu? S'ar mai fi aflat o țară, afară de Ungaria, care se haiduie în forma aceasta pe un cap luminat, de o cultură europeană, care pe deasupra e și ministrul unui stat vecin, cum au făcut-o toate jurnalele ungurești cu ocaziunea unei călătorii, ce o făcuse numitul ministru cu automobilul prin Ardeal? Își poate cineva închipui că într'o țară cu o cultură cât de primitivă se poate întâmpla o astfel de goană jurnalistică, o

lovitură mai crâncenă în moravul public ca și cu ocaziunea aceasta?

S'au sălbăticit moravurile pe toate terenele. Și când un ministru e așa de ospital tractat ce se mai zicem noi? Ce se mai zicem noi, că la o alegere de notar au fost prezenți vre-o 15 avocați, preoți, profesori, medici români alegători, așteptând dela solgăbirău, că cel puțin să se geneze a candidă și pe singurul concurent român din cei șapte. Și respectivul solgăbirău a citit toate legile referitoare la alegeri de notari și toate ordinațiunile, arătând pe câte luni temniță poate merge un alegător, care contestă drepturile de candidare ale solgăbirăului și după aceea a candidat pe șasă, afară de cel unul.

Mai trebuie-vă o mai totală lipsă de simț de rușine și o mai mare lipsă de cultură ca aceasta? Când un român se fie zis, că: „Admit dle solgăbirău, că legile și ordinațiunile îți dau aceste drepturi, dar eu să fi fost în locul Dtale mai bine depuneam oficiul, decât se mă las a fi unealta unui șovinism orb față de cunoscuții mei și față de o astfel de pleiadă de oameni învățați!” Respectivul însă a umflat din umeri, și a roșit puțin. De atunci au trecut mai mulți ani și azi e deja foarte rar acela, care să mai roșească la astfel de cuvinte.

Căutăm în toate părțile și vrem să aflăm acelea puncte de înțelegere cu patrioții noștri, dar le căutăm înzădar. Suntem acum curioși, că oare protestele unor Björnson și Tolstoi produce-vor puțină roșată în fața apostolului păcii a contelui Apponyi și a soților lui și că prin urmare avea vor acelea cuvinte vre-un efect pentru a schimba sistemul de azi din Ungaria?

Căci e de desperat.

Cuvântare de deschidere,

ținută în Bistrița la 21 Sept. 1907 de vice-prezidentul
Andrei. Hârșanu, cu prilejul adunării generale
a Asociației.

(Continuare și fine).

Nimic însă din toate acestea. Dimpotrivă ori și cine poate observa fără nici o greutate, că principiul național să manifestă în ziua de azi cu mai multă putere decât ori și când. Toate popoarele, chiar și cele mai mici, se nizuiesc din toate puterile a se consolida, fiecare din ele caută a-și cultiva însușirile sale caracteristice și astfel a contribui fiecare în felul său la progresele omenimei.

Nici chiar în depărtările cele mai mari și în relațiunile etnice cele mai complicate sentimentul național nu se reneagă, ci dimpotrivă, departe de patrie limba maternă pare că sună mai dulce, locurile de acasă se par mai frumoase, cei ce vorbesc același graiu, între neamuri străine se simt mai apropiați unii de alții, cei necunoscuți se împrietinesc, dușmanii se impacă, și cu toții se simt fiii aceleiași mame, legați împreună prin trecut, graiu și obiceiuri.

Și este și natural să fie astfel, de oarece naționalitatea e legătura cea mai firească între oameni; ea este formula prin care individul se pune în legătură cu omenimea întreagă, pe cum familia formează legătura între individ și între națiune. Numai în cadrul acesta își poate desvoltă el pe deplin însușirile sale firești și poate contribui în adevăr la progresul omenirii, pe cum o plantă poate prospera și aduce rod numai în pământul, în care a crescut dela început și numai în anumite împrejurări climatice. Indată ce o desrădăcești din pământul în care s'a format și o duci în altă parte, sub o altă climă, ea începe a tânji și nu mai aduce rodul așteptat, ba adeseori se oșlește cu totul.

Toată cultura omenimei, tot progresul, ce s'a putut realiza până acum, se întemeiază pe cultura națională, pe întrecerea între diferitele popoare de a-și valida darurile, cu care le-a înzestrat Dumnezeu, și ar fi o primejdie pentru întreaga omenimea, când legătura aceasta firească dintre oameni ar dispărea, făcând loc unei contopiri generale utopice, care ar preface din nou lumea întreagă într'un chaos fără viață, într'o masă amorfă, fără nici un preț.

Chiar și propagatorii cei mai zeloși ai înfrățirii între popoare, chiar și campionii cei mai înfocați ai legăturii claselor muncitoare din diferitele țări nu înțeleg sub această înfrățire și sub aceste legături desființarea unităților naționale și contopirea popoarelor pentru progresele omenimei și trebuința neapărată a susținerii și sprijinirii ei. Numai înainte cu câteva săptămâni, la congresul socialist din Stuttgart cunoscutul conducător al mișcării sociale din Franța, Jaurès, a rostit, în mijlocul unei furtuni de aplause, următoarele cuvinte vrednice de băgat în seamă: „Nu voim să nimicim patria, ci să o socializăm. Căci națiunea e visteria progreselor omenirii, și ar fi rău de proletariat, dacă ar sdrobi acest vas prețios al culturii omenești“.

Pornind dela aceste convingeri, fiecare popor ajuns la oare care grad de maturitate se silește în ziua de azi, mai mult ca ori și când mai înainte, a rivaliza cu celelalte po-

poare în literatură și în artă, în știință și în industrie, în întregiri sociale și de Stat și a contribui la progresul general, afirmându-și tot mai mult individualitatea sa. Se naște acum întrebarea: Ce cale să urmeze poporul nostru între împrejurările amintite, ca să poată purta cu succes lupta pentru existență, de care a fost vorba mai sus, și să poată apuca un loc demn între celelalte popoare?

Răspunsul cred, că se impune de sine.

Poporul nostru nu poate urma alt drum, decât cel străbătut de popoarele, care au avut norocul a ajunge mai departe pe cale nefârșită a progresului. El trebuie să încerce a se apropia de acestea în toate privințele: pe terenul intelectual, moral și material, și anume trebuie să-și iutească cu atât mai mult pașii și să-și pună la probă puterile, de care dispune, cu cât împrejurările nefavorabile ale trecutului l-au reținut mai înapoi.

Prin școală, prin biserică, prin jurnale, prin biblioteci, prin societăți, prin teatru, și prin toate celelalte mijloace ale culturii moderne să caute a se lumina cât se poate mai mult, având totodată grijă, să se întărească și în privința economică, de oarece este știut, că bunăstarea materială e o condiție neapărată pentru orice înaintare mai însemnată în cultură. Astfel înarmat cu armele științei și având ca pavază o organizare socială și economică înțeleaptă, poate pași cu încredere în lupta cea mare a popoarelor, fără teamă că va fi nimic.

De altă parte dacă poporul nostru voeste să-și îndeplinească după cuviință menirea sa și să dea omenirii aceea, ce-i este dator, trebuie să păstreze cu cea mai mare sfințenie tot ce a moștenit dela strămoșii săi: limba sa melodiioasă și expresivă, portul său pitoresc, obiceiurile sale frumoase, aplecările artistice, manifestate în cusături, chindisituri, sculpturi în lemn, și în alte podaoabe, muzica sa, aci duiosă, aci veselă, dansurile sale originale, — să caute a perfecționa toate acestea și altele, care formează notele sale etnice caracteristice, și așa să creze o cultură națională. Numai astfel va dovedi el, că-și are rostul său în lume, numai astfel va arăta, că e vrednic a trăi și el între celelalte popoare, și-și va ridica un moment pentru toate timpurile.

Inceputurile unei culturi naționale le avem și acum, chiar și numai noi, Românii din aceasta țară, fără a ne extinde privirile asupra totalității poporului nostru, deși cultura nu cunoaște margini politice, ci este patrimoniul tuturor acelorora, cari au aceeași origine și vorbesc aceeași limbă. Literatura noastră, deși modestă, totuși există; arta noastră națională, deși în fașă, totuși începe a se manifesta, în deosebi muzica noastră artistică începe a atrage chiar și atențiunea străinilor; un început de industrie artistică, sprijinită mai cu seamă de mâinile harnice ale femeilor române și pornind dela motivele păstrate în popor, parecă își mișcă aripile, ca să iasă la iveală.

Acestea începuturi suntem datori a le urma fără preget mai departe și astfel încetul cu încetu a zidi partea noastră din edificiul culturii naționale române. Bobocul, ce începe a zâmbi între frunze, să-l îngrijim din toate puterile, ca să se poată desface în floarea întreagă, spre fala neamului nostru și spre podoba patriei.

La lucrarea aceasta de luminarea poporului, de înarmarea lui cu cunoștințele de lașă și în genere la crearea unei culturi naționale, Asociațiunea noastră este chemată a avea un rol de frunte. Nu este aproape nici o ramură din aceea, ce se numește cultură națională, care să nu poată fi îmbrățișată și sprijinită de ea, și anume cercul ei de activitate este cu atât mai mare, cu cât ea cuprinde pe toți Românii din aceasta țară, fără deosebire de confesiune sau de trepte sociale.

Prin înființarea de biblioteci popoarele, prin conferințe, prin publicațiuni, prin ajutorarea școalelor și prin inițierea de reuniuni culturale și economice, ea este chemată a răspândi lumina în straturile cele mari ale poporului; mai de parte ea e chemată a aduna rămășițele trecutului, a studia limba, poezia, datinile poporului, a stăruii pentru păstrarea portului și a obiceiurilor celor bune, rămase din bătrâni, și în genere a încuraja literatura și arta română. Ea e menită să fie învățătoarea noastră, îndemnătoarea noastră spre toate celea bune, încurajatoarea noastră, de aici înainte, poate și mai mult ca până acum.

Pe cum vedem, problema ei este vastă, lucrarea ce o are a o îndeplini, e uriașă.

La ducerea la îndeplinire a acestei frumoase, dar grele probleme, ea are lipsă de conlucrarea tuturor, celor ce sunt în stare a da mână de ajutor, de sprijinul obștesc. Astfel ea nu va fi în stare niciodată a-și îndeplini chemarea sa sublimă, ci va rămânea o formă fără viață, o plantă fără rod.

Pentru ca un pom să poată crește și să poată rodi, trebuie, ca fiecare frunză, fiecare fibră de rădăcină să-și facă datoria, să-i dea hrana de lipsă, astfel el se usucă în scurtă vreme sau tânjește, fără de a putea produce roade mai de seamă. — Ramurile, frunzele, rădăcinile Asociațiunii noastre sunt despărțămintele, agenturile și toți membri ei. Facă-și fiecare din ei și din ele datoria lor, dacă voiesc în adevăr, ca poporul nostru să înainteze!

De altă parte am dori din tot sufletul nostru, ca și împrejurările externe să se schimbe mai spre bine. Am dorit, să vedem cât mai curând, luând ființă convingerea corectă, că binele întregului se întemeiază pe binele părților, din care se compune, și că prin urmare Asociațiunea noastră, luminând și întărind poporul nostru, contribuie totodată la întărirea și înălțarea patriei noastre mult iubite.

Cu această dorință, isvorată din adâncul inimei mele și care cred, că este dorința noastră a tuturor, declar adunarea generală de deschisă.

Enciclica despre modernism. Nu de mult a apărut sillabul cel nou, și iată că acum a și apărut enciclica carea întregește și esplică mai pe larg acel sillab. „Osservatore Romano“ din 16 Septembrie n. c. aduce la cunoștință conținutul noii enciclice: „*Pascendi dominici gregis officium*“, în carea se condamnă teoriile moderne despre religiunea naturală, supernaturală, motivele credibilității ș. a.

Enciclica cuprinde 70 pagini în cvart mare; s'a trimis tuturor episcopilor, cari trăiesc în legătura dragostii cu sfântul Scaun Apostolic.

Cu un glas dureros, jalnic începe sfântul Părinte a spune, că mulți învățați, chiar și dintre preoți, încep a explica după principiile moderne evoluționiste religionea lui Hristos, și așa o despoaie de caracterul ei divin, și sapă sub fundamentul bisericii. Modernismul acesta, care e un complex al panteismului, indiferentismului, a rationalismului protestant, ocură sub diferite firme, agnosticism, deism, fideism. Aderenții lui despărțesc de tot religionea de știință, pe creștin de cetățean, statul de biserică, ca în acelaș timp să poată subjuga cât se poate mai bine religionea, creștinii și biserica. Ei apără teoriile lui *Harnack*, *Loisy*, greșelile lui *Schell*, *Muri* și a altor teologi, cari până acum nu sunt așa cunoscuți după nume. Moderniștii vreau să impună cu scrierile lor și cu viața lor simplă, eremită, ca sub mantua aceasta să se poată ascunde mai bine. În scrierile lor de multe să pare că să indoiesc, când vorbesc despre teoriile lor greșite. Ei cearcă să acomodeze religionea și biserica lui Hristos ideilor liberale, social-democratice, cari conduc statele de azi, voind să introducă în biserică acestea idei. Ei sunt cu mult mai periculoși decât dușmanii din afară ai bisericii, tocmai de aceea ordonează *Piu X* niște măsuri foarte aspre contra lor.

Papa cere, ca mai înainte de toate să fie delaturați din conducerea seminarelor și dela facultățile teologice aderenții modernismului. Să vegheze episcopii să nu se bage acest spirit, care în ultima analiză conduce la ateism, și declară de egale toate religiunile, să nu se bage în seminare. Episcopii să oprească toate adunările preoțești conduse de moderniști, și ca reprezentanții sf. Scaun Apostolic să prăpădească din rădăcini aceasta buruiiană.

Noua enciclică a dat iarăși prilej foilor liberale și jidovești, să-și arate dragostea față de biserică, cu toate că enciclica nu se ocupă cu dănele de loc. Jidanilor și liberalilor li-e permis să batjocorească și spurce tot ce are biserică catolică mai scump și mai sfânt, și la urmă tot catolicii sunt cei intoleranți!

Intre teologii catolici enciclica a făcut o impresie foarte bună. Tractarea cea blândă a mai multor profesori de teologie și literați, n'a avut succesul dorit, a fost lipsă să pășască la mijloc auctoritatea cu dojana cât de aspre, fără să li-se spună deocamdată numele.

Notăm, că și unele jurnale liberale recunosc, că Papa a făcut foarte bine, că a dat aceasta enciclică. În foaia protestantă „*Temps*” declară un Jidan ortodox, că „enciclica e foarte îndreptățită și de lipsă.” În o foaie liberală din Madrid se scrie: „Papa apără în enciclică fundamentul bisericii sale, el a scris o apologie a religiei creștine pozitive.” Foarte nimerite vorbe spune liberalilor foaia pariziană „*Journal des Débats*,” foaie care pentru dânsii de loc nu e suspectă, când zice: „Papa face aceea, ce face orice guvern, el păstrează neatinsse principiile de viață ale bisericii.”

REVISTE.

Roma. De mai multe săptămâni au adus foile vesti, că sfântul Părinte vrea să amâne toate sărbătorile din toamnă, căci nu vrea să

espună unor neplăceri pe creștinii ce vor să alege la sărbătorile ce se țin din prilejul aniversarului de 1500 de ani dela moartea celui dintre sfinți părintelui nostru Ioan Gură de aur, și la sărbătorile ce se fac la începutul iubileului preoțesc de 50 de ani al Papei. După cum suntem informați din Vatican aniversarul morții sfântului Ioan Gură de aur, care eră să se prăznuiască la 13 Noemvrie a. c. s'a amânat pe 27 Ian. 1908, când se prăsnuește aducerea moaștelor sfântului Ioan Gură de aur dela Comana la Constantinopol. Cauza acestei amânări sunt spiritele turburate din Roma, unde vor fi alegeri pentru senatul comunal în Noemvrie. Senatul comunal a fost dizolvat prin decret regal, — acum se pregătesc oamenii cu înveșunare pentru alegeri, și fiind spiritele ațitate, ușor s'ar putea conturbă solemnitățile, cari promet a fi cât se de frumoase. În biserică sf. Petru va celebrăpre altariul papal o liturgie solemnă după ritul grec un arhiepiscop, vor fi apoi mai multe sărbători în biserici și seminare și să va țineă o ședință solemnă, în carea între altele preotul italo-grec, Papa Nicola Franco va țineă un discurs festiv despre sfântul Ioan Gură de aur. Se speră, că la sărbătorile acestea vor participa mai mulți episcopi greco-catolici. După informațiile noastre și dintre episcopii români uniți vor călători unii la Roma pentru acestea sărbări.

Festivitățile Jubilare ale Reuniunii Sodalilor români din Sibiu.

În 28 și 29 Septemvrie „Reuniunea sodalilor români din Sibiu și-a sărbătorit jubileul de 40 ani de existență, pe cum și de 10 ani decând neobositul prezident Domnul *Victor Tordășianu* stă în fruntea acestei reuniuni.

Din prilejul acestor sărbători, au fost invitate toate societățile meseriașilor români din patrie, ca se participe ca reprezentanți la acestea festivități.

Societățile cari și-au trimis reprezentanți sunt: Blajul, Brașovul, Lugojul, Orăștia, Poiana, Sebeșul-săsăsc și Săliștea.

* * *

Conform programului Sămbătă seara în 28 Septemvrie n. s'a început șirul sărbătorilor prin o *Producțiune teatrală*. S'a predat piesa „*Mălițiosul*” de Kotzebue loc. de I. Șt. Suluțu. Piesa a fost jucată spre îndestulirea publicului indeosebi Dșoara *E. Roman*, ne-a încântat în jocul ei natural.

Duminecă în 29 Sept. la sf. liturgie a cântat corul reuniunii meseriașilor, care numai laudă le face; iar după terminarea serviciului divin, meseriașii din Sibiu, pe cum și reprezentanții societăților s'au prezentat în

corpore la I. P. S. Sa mitropolitul *Ioan Meșian*, patronul reuniunii. A vorbit Dnul *Victor Tordășianu*, în numele meseriașilor români. Mitropolitul felicită reuniunea sodalilor români din Sibiu, ca prima reuniune de felul acesta. Laudă meritele și zelul actualului prezident. Vorbește despre neuitatul *Nicolau Cristea*, ca primul prezident și întemeietorul acestei reuniuni.

La oarele 10½ într'un lung și frumos convoiu au mers la mormintele întemeietorului *Nicolau Cristea* și al marelui fondator *D. Andronic*, pe al căror morminte reuniunea depune două cununi. Dl *V. Tordășianu* prin cuvinte bine simțite arată meritele acestor doi bărbați cari își dorm sub glia rece somnul vecinic. La sfârșit corul sub conducerea dirigentului *Candid Popa* cântă: „*In veci pomenirea lor.*”

La oarele 11 a fost întrunire festivă în localul Reuniunii. Deși sala eră destul de spațioasă eră plină de oaspeți, și de membrii reuniunii.

Ședința se începe prin o cântare frumoasă cântată de corul reuniunii. A urmat apoi discursul Dlui prezident *V. Tordășianu*, care adânc mișcat arată prin câte greutăți a avut de a lupta înaintașii noștri până și-au putut realiza idealul, arată pe scurt istoricul tuturor reuniunilor românești.

După discursul Dlui prezident. În numele reuniunilor surori vorbește Dl *C. Baicu*, prezidentul secției industriașilor din Orăștie.

Urmează discursul Dlui vice-prezident *George Poponea*, care arată desvoltarea acestei reuniuni dela anul 1897 prin actualul prezident, care nu a pregetat a sacrifica totul pentru înaintarea acestei reuniuni.

La sfârșit Dl *G. Poponea*, predă prezidentului în numele reuniunii — ca sâmn al dragostei, ce membrii reuniunii păstrează pentru neobositul lor prezident — un orologi de părete foarte frumos. Adânc emoționat prezidentul mulțumește membrilor pentru dragostea și încrederea ce o au față de dânsul, și-i roagă ca și pe mai departe să-i dea sprijinul la înaintarea reuniunii.

Dl prezident predă Dlui *Candid Popa* dirigentul corului, pentru oboseala în conducerea corului reuniunii, un frumos inel și o frumoasă baghetă.

Ședința festivă să sfârșește prin un cântec bine executat de corul reuniunii, și prin împărțirea *diplomelor de onoare*, a membrilor, pe cum și a Doamnelor și Domnișoarelor coriste.

La 1 oară a fost *masa comună* în sala cea mare dela *Gesellschaftshaus*. S'a ținut mai multe toaste, și s'a cetit telegramele venite dela societatea meseriașilor din Viena, Arad și Caransebeș.

Ca închiere a festivităților a urmat *Concertul festiv*. Toate punctele din program a fost esecutate spre mulțumirea publicului, care a răsplătit cu aplause pe coriști.

A urmat apoi dansul care a ținut până în zori.

Agr.

CORESPONDINTE.

Din dieceza Lugojului.

Misiuni populare și sfințire de biserică în Chizdia. Arhireul între popor.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, putem raporta iară lucruri frumoase din dieceza noastră. Sămbătă, în 21 Sept. (Nașterea P. V. M.) a fost sfințirea bisericii din Chizdia (comt.

Timiș), cărei sfințiri i-au premers misiuni populare de 3 zile.

Mercuri, în 18 Septembrie sara au sosit la Chizdia misionari rugați de episcopul diecezan. Mon. Ștefan Roșian, Spiritual în Blaj și Dr. Valer T. Frențiu, protopopul Orăștiei, însoțiți de Mon. George Trăilă protopop în Timișoara. Coborâți de pe trăsura, au grăbit la biserică, unde după cântarea paraclisului dl prot. Trăilă, fost preot al comunei aceleia, a arătat pe scurt creștinii, ce e rostul misiunilor și i-a îndemnat să iee parte cuvenită la acelea. După dânsul a urcat amvonul dl Roșian, și cu cuvinte scoase din adâncul inimei, a vorbit despre cea mai mare datorință a omului: mântuirea sufletului și împăcarea cu Dumnezeu. În ochii ascultătorilor zăreai deja câte o lacrimă și auzai oftări din pepturile lor. Inse puțini erau de față... Dimineața următoare la 6 oare s'au celebrat Utrenia, căreia i-a urmat o predică zguduitoare a pâr. Roșian despre păcat. Într'acea s'au început și mărturisirile, așa, că sub sf. Liturgie, celebrată la 9 oare, s'au putut cumineca vre-o 22 inși. Tot atunci a mai vorbit — la pricează — pâr. Roșian despre îndurarea lui Dumnezeu și dl Frenț a pregătit oameni la sf. Cuminecătura. După prânz s'au continuat mărturisirile, iar după vecernia celebrată la 3 oare, a vorbit pâr. Frenț despre pocăință în genere și a învățat poporul, — adunat deja în masă mai mare — cum să se pregătească temeinic la sf. mărturisire. Sara la o. 8 a fost paraclisul și a vorbit pâr. Roșian despre sf. căsătorie în legătură cu concubinatul, aceasta groaznică datină a credincioșilor noștri. Pentru un rezultat concret în privința aceasta, s'a tratat și privat cu respectivele părechi și au fost îndemnați creștinii spre calea adevărată. Vineri în 20 Sept. dimineața după Utrenie a vorbit dl Dr. Frenț despre pregătirea la sf. Cuminecătura, continuându-se mărturisirile din partea celorlalți preoți. Tot atunci au fost pregătiți și copii — în școală — la sf. mărturisire, care au împlinit-o apoi în număr frumos. Sub sf. Liturgie a predicat pâr. Roșian despre datorințele tinereții, combătând viciile dominante. S'au cuminecat vre-o 100 inși. După prânz preoții au continuat mărturisirile, până la sosirea Episcopului.

Intr'acea Preasf. Sa episcopul diecezan Dr. Vasile Hossu a plecat în calea-i de triumf către mireasa, ce-l așteptă. O parte, din suita Il. Sale a mers cu trenul. (Dl Ioan Țicu, cap. și as. konz. în Lugoj și D. Jivanca, cantorul catedralei), cealaltă parte: Il. Sa Ioan Boroș, Canonic-Prelat și R. D. Silviu Pojar cancelist episcopesc, au însoțit pe P. S. S. în trăsura dela Lugoj. Trecând prin Silha—Coșteiu, au ajuns la Budint, unde la hotar au fost întâmpinați de un banderiu frumos și salutați de notarul locului, iar la capul satului preotul Emil V. Degan a bineventat pe iubitul Arhireu, în fruntea mulțimei de popor. Ambilor a răspuns Il. Sa cu cuvinte părintești, iar la biserică a ținut o vorbire pătrunzătoare poporului. Mergând mai departe, la Ictar a primit pe înaltul oaspe preotul gr. or., în mijlocul poporului său, salutându-l cu însuflețită vorbire, la care a răspuns D. Episcop asemenea însuflețitor, accentuând, că deși nu suntem uniți după legea bisericească, suntem aceiași în sânge și datini! După vizită la preotul gr. or. au

fost petrecți de banderiu până la hotarul comunei. La Lucareț a fost primire cu treacuri, vizită la Il. Sa Iosif Gall (membru în casa magnaților) și dejun. Pe prânz au sosit la Brestovaț (T. Aga), unde Arhireul nostru a fost primit cu o cinste și atențiune deosebită de marele proprietar Iuhos. După prânz au plecat spre Chizdă.

La hotarul comunei, un minunat banderiu de călăreți, de departe striga: să trăiască, să trăiască! Sosind la ei, salută pe Il. Sa: protopretorele Baróti din partea puterii civile, iar d. protopop districtual dr. Laurean Luca, din partea clerului. Sunet de trăsuri ducea știrea departe, la mijlocul satului, că vine preotul mare. La margina comunei trece convoiul prin o pitorească poartă triumfală și merge printre șire de ramuri, până la biserică. Aici iară poartă triumfală, preoți îmbrăcați în odăjdii sfinte așteaptă pe Arhireul lor, după sosirea căruia corul întonează mai întâi „mulți ani!” apoi din ușa bisericeii, bătrânul paroh local, Dl Demetriu Teaha, salută pe Sf. Sa, cu glas trâmurător. Emoționat până în lacrimi, răspunde episcopul, și sărutând crucea, intră în biserică. Imbrăcat în odăjdii arhirescești, episcopul ține mai întâi o puternică vorbire despre sfințirea bisericilor, care e simbolul sfințirii interne a noastre. — tâlcuind ceremoniile zilei premergătoare. Apoi au urmat aceste ceremonii, vecernia, paraclisul, săvârșite toate de P. S. Sa, încunjurat de întregul cler de față. În urma acestora pâr. Roșian a ținut o predică puternică, despre P. V. Maria, îndemnând oameni la evlavie și pocăință. După o scurtă cină, spovedesc până târziu în noapte: 4 preoți împreună episcopul, al cărui zel e nedescris.

Zina Sâmbetei, sârbătoarea Nașterii P. V. M. 1907 a fost pentru Chizdienii noștri o zi măreață și de vecinică pomenire! Atunci s'a îndeplinit sfințirea bisericeii lor, a acelei bisericeii, care în comunele parohiale e o raritate, căci după toată forma ei emulează ca o catedrală. Înaintea acesteia aveau chizdienii o șură simplă, unde se slujea; 20 ani sunt, decând s-o ridicat aceasta zidire măreață, dară internu ei nu s-a putut găta până anii aceștia. Acum gătită după toată forma, așteaptă sfințirea ei, cum așteaptă o mireasă actul cel mai duios al vieții: punerea cununei pe cap. Și a venit „plinirea timpului”.

Dimineața la 6 oare s'a slujit Utrenia, după care a predicat pâr. Roșian împotriva beției. Ceialalți preoți, cu episcopul în frunte, au spovedit neîntrerupt. La 9 oare s'a început sf. Liturgie, celebrată de Il. Sa Dl Episcop, cu asistința d-lor: Il. Sa Boroș, părinții Roșian, Frenț, Luca, Teaha, Țicu și clericii abs. S. Poștar și N. Brinzeu. După încunjurarea bisericeii, la sfințirea altarului, episcopul în o predică sistematică a continuat tâlcuirea ceremoniilor ocazionale, vorbind între altele despre moaștele sf. Victorian, cari s'au așezat în sf. altar, și ascultat fiind cu mare atențiune de mulțimea poporului — erau la o mie — ce umplea biserica. Apoi s'a cetit decretul de sfințire și s'a așezat în sf. altar. La evanghelie episcopul a ținut o a doua predică, despre Biserică, ca așezământul lui Hristos, despre Capul ei văzut, al cărui Iubileu de 50 ani îl sărbănuim atunci, și despre membrii fericiți ai ei. S'au cuminecat vre-o 200 inși. Înainte de otpust,

Arhireul a dat binecuvântarea apostolică, împreună cu indulgențe plenare. Sub slujba întregă, răspunsurile le-a dat corul bisericesc din loc, frumos și preciz.

După un prânz bogat, luat la masa parohului local, s'au continuat mărturisirile, s'a cântat vecernia solemnă și s'a cununat 12 părechi de concubinari, tot prin Arhireul, care le-o ținu o vorbire zguduitoare despre sfințenia căsătoriei și păcatul concubinatalui. Amintesc, că au mai rămas câteva părechi de a se cununa în zilele următoare, căci pe atunci nu li-s'au putut aduce actele cu totul în rând.

Dacă mă gândesc încă odată la misiunile populare în Chizdia, îmi saltă inima de bucurie, știind, cât de rece am aflat poporul acela la început și la ce rezultat am ajuns, în timp de trei zile. Socotind și ceice au rămas să se cuminece Duminecă, s'au împărțit cu sf. taine peste 500 de creștini și s'au cununat omulțime de concubinari. Prin aceasta se combate și teoria acelor, cari zic, că cu poporul nostru hănătan în privința religiozității nu poți ieși la cale; e drept, că hănăteni au o fire deosebită și sunt cam neglijați în cele bisericesce, dar pe lângă o păstorire devotată poți face ispravă cu ei. Aceasta e de lipsă chiar, căci altcum perd mari interese, nu numai bisericesce, ci și naționale. Încă odată admir zelul misionarilor noștri din Chizdia, manifestat în tot chipul; și n'ăși fi raportor fidel, dacă nu ăși releva cu deosebire purtarea aceluia Arhireu, care nu numai prin dispoziții salutare să îngrijește de credincioșii săi, ci însuși nu cruță nici o jertfă personală: spese, sănătate, și cu zel adevărat apostolic lucrează pentru mântuirea sufletelor conerezute păstoririi lui, coborându-se între popor, predicând, mărturisind de dimineața până sara.

Cu ocaziunea sfințirii de biserică din Chizdia, dl învățător local I. Ignățel, împreună cu dna învățătoare, au pus la cale și un concert împreună cu producție teatrală, care s'a predat atunci Sâmbătă sara. S'a jucat „Trei doctori” de Trocaru și corul a cântat câteva cântări, cu un rezultat îmbucurător, în raport cu dezvoltarea culturală a poporului nostru de pe sate. Rezultatul material a fost bun. După teatru a fost dans.

Dimineața — dumineca — ne-am despărțit de Chizdia cu cele mai bune impresii. Sunet de trăsuri a vestit plecarea Il. Sale din Chizdia, care însoțit de Il. Sa Boroș și de pâr. Roșian a luat alt drum spre sediul său. A cercetat Crivobara, unde a fost salutat de preotul nostru V. Bora și în biserică a ținut o cuvântare părintească poporului. La Secaș a fost primit cu banderiu și bineventat asemenea de preotul locului și de notar; în biserică a celebrat sf. Liturgie și a ținut o predică clasică poporului. Tot aici eșind din biserică, a fost salutat de preotul gr. or., căruia Sf. Sa i-a răspuns cu dragostea-i obicinuită. La Hissiaș: banderiu, preotul gr. cat. cu protopopul tractual Grecu și predică în biserică. La Sielaș afară de banderiu și preotul gr. cat. a fost salutat Il. Sa și de preotul și corul gr. or. La Chiseteu eră chiar rugă; a întâmpinat pe Il. Sa preotul gr. or. și corul impozant, care la casa preotului gr. or. unde a descălecat pe puțin timp Arhireul cu suita sa, a cântat splendid, cântări bisericesce și o duiosă doină. De aci a grăbit P. Sf. Sa către Lugoj.

Ce putem învăța din calea aceasta a Il. Sale e, că ura și patima de odioasă a gr. orientailor față de uniți înceată și în mai toate locurile am aflat și din partea lor manifestări de dragoste frățască și unire în simțiri.

Raportorul.

Din Maramurăș.

luna lui Septembrie 1907.

Zidiri de biserică. — Iconostas în preț de 3600 cor. făcut cu spesele unui credincios. — Convictul din Siget și stipendiile Asociațiunii din Maramurăș. — Insoțiri de împrumut și păstrare. — Atelier de țesătorie. — Școala de industrie. — Poezii populare. — Inscriptii vechi din biserică. — Istoricul școlilor române din Maramurăș.

Cu bucurie fac cunoscut cumcă în Maramurăș în toamna aceasta s'a pus sub acoperiș cinci biserici frumoase de piatră, anume la Mănăstirea Moiseului, în Săcel, în Dragomirești, în Berbești și în filia Slătioara, — aceasta de pe urmă să va și sfinți în toamna aceasta. Merită toată lauda credincioșii noștri greco-catolici din arele parohii, dar mai ales credincioșii din filia Slătioara, cari abia 600 la număr a zidit o biserică frumoasă de piatră.

Mare bucurie am avut și în Viseul-de-jos, unde am fost esmis a binecuvânta iconostasul nou făcut cu spesele credinciosului Gavriil Nasui tisteu.

Iconostasul și pictarea altarului a costat 3600 coroane solvite de numitul credincios. Am mai avut în Viseul-de-jos un credincios cu inimă bună cu numele Ilie Coman, care a dăruit convictului român din Siget 1000 coroane. Iată să află încă credincioși cari jertfesc pentru binele bisericeii și a poporului.

Însă jertfa cea mai frumoasă o aduce pentru popor „Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramurăș.“ În Analele acestei Asociațiune sunt descrise binefacerile acestei Asociațiune.

Acum amintesc numai că și pentru anul acesta școlar s'a primit în convictul Asociațiunii parte pe lângă stipendiu întreg (320 cor.) parte cu jumătate stipendiu 21 elevi, iar la patru studenți esteriști s'a dat stipendii, și anume unuia de 300 cor. la doi de câte 150 cor. și la unul de 100 coroane. Preste tot în anul acesta școlar Asociațiunea noastră va speșă cu întreținerea elevilor din convict 5000 coroane.

Mi-se pare că în Ungaria nici într'un Comitat nu să jertfescă atare sumă pentru creșterea tineretului român.

Pe cum arată Analele avem deja bărbați de frunte preoți și civili ieșiți din convictul nostru. De acum înainte vom avea și aceea norocire că tineretul nostru nu va fi silit a frecuentă liceul reformat, de oarece cu începutul acestui an școlar, gimnaziul inferior a părinților piariști din Siget s'a prefăcut în gimnaziu complet cu 8 clase. În acela să propune limba română și religunea în limba română.

Față de Asociațiunea noastră am încă a observa, cumcă de multeori suntem provocați să înființăm un despărțământ a „Astrei.“

Noi avem Asociațiunea noastră, care o susținem cu multe și cu mari jertfe, și pe cum nu poate nime servi la doi domni, nici noi nu am putea susține o Asociațiune și un despărțământ a celui alt, ba s'ar putea întâmpla că înființând un despărțământ a

„Astrei“ am periclită existența Asociațiunii noastre.

Nu ne poate face nime imputare că nu jertfim pentru binele poporului român. Aducă și alte comitate atâtea jertfe pentru cultura poporului român, câte aducem noi, și nația va fi fericită.

Acum când poporul pe zi ce merge sărăcește, cu greu s'ar putea înduplecă să aducă jertfe și pentru o nouă Asociațiune, ne-ar răspunde: destulă este nonă Asociațiunea noastră și convictul nostru.

Peste tot și noi Maramurășenii lucrăm pentru îmbunătățirea stărei poporului nu numai cu susținerea convictului ci și cu înființarea de „Insoțiri de împrumut și păstrare.“ Atari insoțiri avem deja în 20 comune române. Cu finea anului trecut 1906 capitalul acelor 20 insoțiri a fost 500780 coroane, iar membrii insoțirilor a poșezut acții în valoare de 310,900 coroane.

E drept cumcă insoțirile acestea sunt ajutate și dela stat, însă banii să capătă cu 4½—5% și insoțirile au dobândă câte de 2—3%, și în câțiva ani să vor replăti ajutoarele statului. Folosul lor este că numai acela capătă bani împrumut care cumpără și acții, și poporul nu-i silit a lua bani împrumut cu procente scumpe dela evrei. Numărul membrilor a celor 20 insoțiri este 4377.

Avem aici în Siget și o școală de țesut, în care până la finea anului trecut a învățat 24 fete române, cari în satele lor parte învață și pe altele la țesutul frumos, parte lucră pentru bani școlii de țesut.

Apoi avem și o Asociațiune pentru industria domestică. Aceea asociațiune ține în toată vacațiunea cursuri de a învăța împletitul cu soricile de răchită. La acelea cursuri a luat parte 6 docenți români cari acum în comunele lor învață poporul la tot felul de lucruri folositoare cari să pot face din nuielița de răchită.

Eu sum membru în dirigința ambelor institute și mă nizuiesc a lucră în acelea în interesul și pentru binele credincioșilor mei din Maramurăș.

Cunoști deja poeziile Maramurășene publicate de Academia română și culesse prin dl teolog Alesandru Tiplea. Am dat dlui teolog și eu colecțiunea mea de viersuri, chiuituri, doine, balade, descântece etc. să le rânduiască și să le trimită Academiei pentru publicare.

Nu pot întrelăsa a aminti un lucru de mare preț adecă adunarea inscriptiilor vechi din bisericile din Maramurăș.

Acest lucru de mare preț l-a săvârșit On. Ioan Birlea teolog absolut a diecezei Gherlei, care a călătorit din sat în sat în întreg Maramurășul și a adunat din biserică toate inscriptiunile vechi, cari și dânsul le-au trimis pentru publicare Academiei române. Harnicul tinăr din Maramurăș Ioan Birlea merită toată lauda. Dânsul va adună și fotografiile tuturor bisericilor vechi din Maramurăș.

În urmă fac cunoscut cumcă acum adun dela frații docenți datele pentru Istoricul școlilor române și a dascălilor români din Maramurăș.

Tit Bud,

Vicariul Maramurășului.

Noutăți.

Din dieceza Lugojului. Duminecă în 29 Sept. a conferit P. S. Sa Episcopul Hossu lectoratul clericului de anul al IV-lea din Timișoara I. Răhăian.

Hymen. Traian Rațiu teol. abs. și Silvia Brânzău cununati.

— Amos Pop locotenent și Mina Newhardt își anunță cununia ce să va celebra Sâmbătă în 5 Octomvrie în biserică „Alt-Lerchenfeld“ din Viena.

Invitare. Reuniunea învățătorilor greco-cat. „Mariana“ își va ținea *adunarea generală* Duminecă și Luni în 13 și 14 Octomvrie n. în Ilvamare (Nagyilva) în sala școlii conf. greco-catolică.

Constituire. „Societatea de lectură a elevilor dela Institutului pedagogic din Blaj“ s-a constituit pe anul școlar 1907/8 în modul următor: Conducător: Aurel B. Gajia prof. Prezident: Nicolau Boieriu ped. an. IV. Notar: Ioan Frâncu an. IV. Bibliotecar: Atanasiu Botezan an. IV. Vice-bibliotecar: Iuliu Moldovan an. III. Cassar: Aug. Andone an. III. Redactor: George Tietiu an. IV. Arhivar: Ioan Toma an. IV. Controlor: George Dates an. II. Membrii în comisiunea criticătoare: Emanoil Muntean an. IV. Teodor Băd an. IV. Valer Rus an. IV. Nicolau Jurca an. III. Mihail Pop an. III. Dem. Mărginean iunior an. II. Nicolau Mărginea an. II. Nicolau Tănase an. I.

La toate boalele de plămâni,

e a să folosi îndată *Emulsiunea Scott*. Emulsiunea Scott nu numai că vindecă părțile bolnave ale trupului, ci împrumută încă sănătate și putere întregului organism.

Emulsiunea Scott e un leac special și bun contra

tuturor boalelor de plămâni

și nu numai că vindecă la sigur, dar e și cel mai ieftin leac. Marea ei putere de vindecare și nutremânt e a să ascrie faptului că la compunerea ei să folosesc cele mai fine, mai curate și mai bine influințatoare materii, pecum și acelei însușiri că în urma mijloacelor originale și neîntrecute, din care să compune *Emulsiunea Scott* nu numai că e gustoasă ci e și foarte ușor mistuibile.

La târguirea *Emulsiunei* să fiți cu băgare de samă la marca Scott — pescarul cu știuca în spate.

Prețul unei sticle originale e 2 coroane 50 fleri.

— Se capătă în farmacii. —

Avis!

La „Consum“ societate comercială pe acții în Blaj află imediat aplicare o calfă pentru mărfuri coloniale și ferărie.

Tot aici se primește și un învățăcel

Partea literară.

Despre modul de susținere a Preoției.

— după P'illustration. —

In acest veac al materialismului, preoții noștri, și ai tuturor confesiunilor, nu se pot emancipa de ideea predominantă a luptei pentru existență, rău explicată. Partea cea mare nu caută împărăția cerurilor în nădejde, că celelalte să vor da pe deasupra, ci caută fericire și indestulare în viața aceasta și numai pe deasupra viața eternă.

In acest veac materialist cred că va interesa pe mulți să vadă, cum preoția franceză, care în cultură și morală e între cele prime, abnegând comoditatea proprie să năzuește să lucre în via Domnului fără de congruă și subsidiu de stat, susținându-se pe sine, fără ca grija susținerii întregi să cadă în sarcina credincioșilor.

De parte dela mine gândul, ca preoția să trăiască ca pe timpul apostolilor, pentru că la aceea s'ar recere și credincioși pe cum a fost primii creștini. Dar după părerea mea nu să potrivește unui preot, ca să aibă cugetul tot la cele materiale, căci prin aceea dă un exemplu rău credincioșilor, cari și mai tare să vor lupta pentru cele materiale, lăsând deoparte cele spirituale. Care e urmarea, o știe fiecare preot.

Cler cu stare mai bună, mai cultă, mai aleasă pe sprinceană ca cel francez puțin să află. Popor bogat, credincioși darnici, are preoție care i-se potrivește.

Unui popor sărac, nu i-se potrivește un cler bogat, acela nu va pricepe nici când durerea mulțimei.

Italianii nu sunt bogați, dar și clerul lor e sărman. În Italia să află mulți preoți cari viața lor întreagă o petrec în vre-o comună între munți, în sărăcie, făcând bine și fiind iubiți de credincioși, fără ca să se dorească în vre-o parohie mai bogată.

Acolo sunt preoți-profesori cu câte 40—60 coroane la lună. Și nu să tot plângă că nu au din ce să trăiască.

Vor zice ai noștri, li-e lor ușor, sunt celibi; la aceasta zic numai atâta că mulți au să susțină părinți, frați, surori, și tot sunt indestuliți.

Clerul francez a fost bogat, căci poporul e bogat, că a avut dotația dela stat, deși nu multă, dar totuși a avut, și acuma când li-s'a luat dotația, clerul tot așa de cult, așa de zelos e, pe cum a fost mai înainte, numai că acuma e mai liber.

Preoția noastră dorește peste măsură dotația dela stat, dar nu să cugetă la aceea, că ajutorul acesta e numai introducere, la secuestrarea tuturor dotațiilor din trecut, din prezent și viitor. Ori crede preoția noastră că guvernul țării noastre este de altă pânură ca celelalte guverne, cari a confiscat averile ecleziastice? Ori ar fi de folos pentru cler, dacă averile episcopice s'ar secuestră? De unde provin fondurile noastre din cari mai ales preoția trage folos, dacă nu din acestea averi episcopice? Guvernul francez a confiscat averile ca să deie dotația preoției și bisericilor, și au și dat proformă, dar nu tot ce ar fi trebuit să

deie din averea confiscată, iară acuma apoi a detras și puținul care l-a dat.

E cu mult mai ușor să trăiești tot în sărăcie, decât dedat la bine să-ți restringi spesele.

Eu nu cred că dotarea preoției noastre va dura mult. Acuma poate că vor să deie dotare, dar sum convins că, aceea se va detrage. Atuncia ce va face preoția? Va fi constrânsă să caute mijloace de trai, cari să suplinească cele trebuincioase ce lipsesc, contribuirea credincioșilor nefiind indestulătoare.

Acele mijloace oare nu s'ar putea căuta acuma, fără ca să fie constrânsă la umilire, cerând dela oamenii cari nu dau necondiționat?

Nu afirm, că statul nu ar fi dator să o doteze preoția, dar afirm, că dacă o dotează aceea are să fie condiționată numai de împlinirea oficiului pastoral și nu de condițiuni, cari pentru conștiința preoțască sunt indiferente. D. e. preotului are să fie indiferent că cutare credincios umblă în veșminte negre, sau albe, ce-i pasă lui numai să fie creștin bun.

Din marea încercare adusă peste clerul francez prin legea separării sum convins, că ea va eși învingătoare, și mai curată, ca aurul din foc.

Cumcă clerul francez nu desperează să poate vedea și din cea mai nouă organizare a lui, prin care să ridică curajios în contra dușmanului, ridică mânușa și spune: nu voiești să-mi dai cele trebuincioase de trai, dacă nu-mi reneg principiile și-mi las turma pradă lupilor? bine, nu da, dar eu totuși nu las turma, ci eu voi să fiu tot păstor nu o voi lăsa pradă lupilor, voi fi mai alipit de turmă, me vor urma mai bucuroși, dacă vor vedea că din convingere din chemare apostolească și nu pentru simbrerie sunt păstor.

Clerul acesta zic, a ridicat mânușa și nu apostatează pe cum s'ar fi așteptat oamenii, ci a rămas toți cu puține excepțiuni la posturile lor, și nu mor de foame deși mulți au părinți și frați de susținut.

Ce fac ca să poată trăi?

S-a pus pe lucru, ca cu lucrul mânilor să-și câștige cele de lipsă pentru trai. Dar fiindcă singuraticilor nu le-ar merge bine, a fondat „Alianța preoților lucrători”, având un scop moral și unul practic; de a supranaturaliza lucrul, adică de a ridica lucrul la înălțimea de a fi întru ajutor misiunii preoțești e scopul moral; iară scopul practic de a face, ca lucrul să fie metodic și rentabil.

Pentru a fi membru al alianței să recere ca să fie preot francez, și documentarea de 5 oare de lucrul manual, maximum zilnic, sau 5 oare minimum la săptămână. În nici un caz nu e permis a neglija timpul datorit rugăciunilor, studiilor, și datorințelor pastorale, lucrul manual e considerat prin membri, ca un element de apostolat, fiind totodată și liberarea economică a preotului.

Alianța prosperează așa, încât sub patronatul unui prelat a 2-a zi de rusalii al anului viitor vor aranja o expoziție cu produsele membrilor.

Au și o foaie periodică, care e ridicată prin preoți, tipărită prin preoți. Au abonați și străini, Englezi, Americani, Germani. În luna trecută a căpătat 1000 de abonenți noi.

Iată ce zice unul dintre preoții lucrători: Discutând unii asupra modului cum s'ar putea suplini subsidierea de cari sunt lipsiți prin legea nouă, un mare număr de preoți, să angajau la aceea că ei să vor baza nu numai pe sine însuși, și-și vor asigura viața materială prin esercitarea unei meserii. Acest deciz a provocat surprindere generală.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Catehismul catolic” cu o prescurtare a Istoriei Bisericești pentru tineri și adulți de I. Deharbe S. I. tradus în românește de P. I. M. Malinoroski Min. Con. cu mai multe note adause de traducător. Iași 1907, pagini 317, numere 1161.

Nu de mult a apărut acest catehism destinat de autor pentru o lume mai cultă și matură. Catolicii află în acest op toată învățătura Bisericii espusă în mod categoric, lămurit și practic. Dar și cei desbinați de Biserica Catholică au de unde cunoaște dogmele ei și explicarea lor, pe cum și espunerea bazată pe dovezi bine alese a moralei creștinești. Indesebi răsăritenii neuniți găsesc în acest op multe note, adunate cu sirguintă de traducător, pentru a lămuri punctele de contraversă tocmai cu învățătura conținută în mineii, sinaxare molitvenici și alte cărți liturgice ale lor. Notele, de pildă, despre purgator, Sf. Dub, supremația Sf. Petru și a Pontificilor Romani și altele, conțin pe scurt aproape tot, de ce ne folosim în apologia acestor dogme.

Suntem îndatorii autorului și pentru „prescurtarea Istoriei Bisericești”, ce o dă la începutul catehismului. Chiar din această prescurtare apare limpede, că valoarea unei națiuni întregi constă în relațiunea ei față cu adevărul, indeosebi față cu adevărul descoperit de Dumnezeu.

Stilul bun, românesc, buna împărțire a întregului, desăvârșirea propunerii fac, că acest catehism merită să se găsească în mâinile tuturor românilor, mai ales catolici, și indeosebi în școlile superioare.

Pentru acestea însușiri rare, pecum și pentru prețul cel foarte redus, recomandăm acest catehism tuturor.

P. M. C. H.

„Biblioteca pentru toți”, întâiul volum din operele complete ale lui Gr. M. Alexandrescu. Volumul e intitulat: Poezii și cuprinde: Poeziile, Epistolele, Satirile, Fabulele, Epigramele și Traducerile, marelui poet. În afară de aceasta volumul mai are o întinsă culegere asupra vieții și operei scriitorului, o bibliografie completă asupra tuturor studiilor scrise, între anii 1874—1907, despre opera poetului, și ca adaus: poeziile nepu-

blicate în nici una dintre edițiile de până acum; poezii rămase prin foile periodice, sau prin culegerile străine. În alcătuirea acestei Ediții s'a luat de bază edițiile anilor 1842 și 1847, singurile care au păstrat adevărata limbă și formă a poeziilor lui Alexandrescu. În deosebi, s'a arătat, în note, de fiecare poezie, deosebirile celor 6 ediții (și acelei din 1893), ziarele sau revistele unde ele au apărut întâi, polemicile la care au dat naștere, precum și împrejurările în care versurile au fost scrise.

Alcătuirea ediției se datorește d-lui *Em. Gârleanu-Emilgar*; și ediția poate sluji de pildă aceluia care vor să revie clasici noștri.

I. C. Panțu: Știința conturilor sau contabilitatea în partidă dublă, un volum de I—VIII+323 pagini octav mare. Cartea aceasta e scrisă pe baza teoriei nouă matematice și este menită de a face bune servicii ori și cui se va interesa de știința contabilității. Un avantaj mare oferă explicațiile populare ce s'au dat, precum și multe exemple lămurite. S'a purces în mod inductiv la compunerea acestei cărți, începând cu exemple de tot ușoare și continuând gradat cu exemple tot mai grele până se esplică complet aceasta știință frumoasă și utilă pentru poporul nostru. Regulele sunt extrase din exemplele indicate în carte. *Se recomandă membrilor din direcțiunea băncilor, celor ce au să facă revizii și control la socoteli, celor ce administrează averi sau poartă socoteli publice sau private, contabililor de specialitate și tuturor cari au duraveri comerciale.* — Se poate procura direct dela librăria editoare *Ioan I. Ciurcu, Brașov, la tipografia și librăria A. Mureșian, cu prețul de 4 coroane*, precum și la celelalte librării din patrie.

„Sămănătorul”, revistă literară. Anul VI. Nr. 38. cu următorul sumar: Osian, Foi de toamnă. (Ceva despre teatru) — C. Pavelescu, Seară tulbure (poezie). — V. Pop, Caporalul (schită). — Adriana Gh. Buzoianu, În urmă (poezie). — G. Rădulescu-Codin, Folklor: Popeluța. — Sc. Cronică. — A. Mirea, Cronică veselă: Five-o-clock-ul. — Red. Cronică.

„Neamul românesc”, Anul II. Nr. 40, cu următorul cuprins: N. Iorga, Marele eveniment al zilei: comisiunea reformelor. Unde este și ce face. — M. P. Dintr'ale Loteriei de Stat. — T. Crudu, Un document al vremilor în care trăim. — Șt. Lățea, Represiunea din comuna Pătulele-Mehedinți. — Faliții străini și comerțul național (petiție a dlor Drăgănescu & Bunea). — Scrisoarea unui cleric despre ofențele aduse Episcopului de Rimnic. — Cronica de N. Iorga și alții.

Dr. O. Prohaszka, Episcop, Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de
Dr. E. Dăianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză.
Prețul 1 cor. 50 fil. + 15 fil. porto.

Predicile lui Petru Maior.

(cu litere latine)

Vol. III.

Propovedanii la oameni morți.

Volum elegant compactat în piele și pânză.
Prețul 4 cor. + 20 fil. porto.

Liturgica volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic. Pe 592 pag. f. 8°.

Să afli de vânzare la **Librăria seminarială** și costă 5.40 cor. + 30 fil. porto. Pentru România 6 lei.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fil. porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Posta Administrațiunii.

Am primit și cuităm abonamentul dela:

Tract. *Somcutei* pentru 7 parohii pe 1907 sem. 1. *Hidolș și Ponorz* pe 1907 sem. 2. *Băiuș* pe 1907 sem. 2. *G. M. M. Beiuș* pe 1907 April—Septembrie. *Alb-Râna* pe 1904 și 1905 până în 1. Septembrie. *Rogâm și pentru rest. Cînuț Deșert* pe 1906. *Reun. Năsdud* pe 1907 Iulie—Septembrie. *Rodna noaud* pe 1907. *Reun. Ticvanul mare* pe 1907 sem. 2. *Aiudul de sus* pe 1906. *Musca* pe 1902. Vă rugăm și pentru restul anilor 1903—1907. *Szamosújvárnémeti* pe 1906 sem. 2. *Cătina* pe 1907 sem. 2. *Tăure* pe 1907 sem. 2. Tract. *Crasnei și Vălculei* 17 parohii pe 1907 sem. 2. *G. P. De B. Băsești* pe 1906 sem. 1. *Sălți* pe 1907 sem. 1. *Tătărlava* pe 1907. *Frața, Aruncuta* pe 1907. *Salamás* pe 1907. *Șumal* pe 1907. *Unimăt* pe 1907 Iulie—Septembrie. *Imbuș* pe 1907 April—Sept. *Șteiu* pe 1905 sem. 2. și 1906 întreg. *Rugâm și pe anul curente. Silvașul de jos* pe 1907 sem. 2. *P. F. Gherla* pe 1907 sem. 2. *Răuab* pe 1907. sem. 2. *Ciugudul de M.* pe 1906 sem. 2. și 1907 sem. 1. *Marca* pe 1907 sem. 2. *Feleac* pe 1906 și 1907. *Bărsăul de jos* pe 1907. sem. 2. *Tușin* pe 1907. *Nușfaldu* pe 1900—1907. *Lechința de M.* pe 1907 sem. 2. *Buduș* pe 1907 sem. 2. *Capnic* pe 1907 sem. 2. *Corpad* pe 1907 sem. 1. *Orlat* pe timpul din 1/2 1905—1/2 1907. *Tulghaș* pe 1908—1906. *Arina Sanisto* pe Iunie—Noiembrie 1907. *Dezmir* pe 1907 sem. 2.

Se află de vânzare în Librăria semin. din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa**, schită biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. **Cestluni din dreptul și istoria bisericeii românești unite**, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil (pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici**, sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri. Autonomia bisericească. Diverse**, prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria**, prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Cipariu, Panegiric**, prețul 50 fil. + 10 fil. porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici**, prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

Avizi!

Aducem la cunoștința superiorităților școlilor noastre populare că institutul geografic din Budapesta a urcat prețul mapelor și anume:

Mapa Ungariei pe pânză în loc de 12.65 cu 14—
• Aust.-Ung. » » » » 12.65 » 14—
• Europei » » » » 13.20 » 15—
• Planiglob. » » » » 18.70 » 22—

Librăria semin. Blaj.

Cărți postale ilustrate, cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
p. redacție rezponz.: Augustin Gruția.

Vite nobilitate

trimite cu *garanță, asortiment bogat*, de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vite nobilitate

de pe Târnava.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de solidaritatea firmei, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 1—40

DIN ZILELE LUI
NERO.
ROMAN.
PREȚUL 1 COR.

Anunț de licitație.

Curatorul bisericii române gr.-cat. din Fildul de mijloc (Középtild, Kolozsvár-megye u. p. Bánffyhunjad) anunță pe baza condițiilor aprobate de Preaveneratul conzistor arhiepiscopial sub Nr. 6235/907: pentru zidirea bisericii licitație minuendă, care să va ținea în 16 Octombrie n. 1907 la 10 oare a. m. în Fildul de mijloc în casa parohială.

Prețul de strigare e 54,129 cor. 23 fill.
Planul de zidire, preliminarul de spese și condițiile de licitație să pot vedea la oficial parohial.

Să vor lua în considerație și oferte date în scris.

Pentru curatorat.

Ștefan Pop,
preot.

Ioan Antăl,
curator primar.

(38) 1-1

AVIZ!

Să cauta Biblia Testamentului vechi și nou de Clain. Cine o are să se adreseze la Redacția „Unitrei” notificând și prețul ei.

Cea mai bună apă minerală.

Aduc la cunoștința Onoratului Public că singur eu pot servi cu apa de:

RÉPÁTI

cea mai excelentă și sănătoasă apă minerală.

BLAJ,

SALAMON SINBERGER.

Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Dracul în școală.

Povestire populară.

Tradusă după Bolondoa

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

Iuliu Herzlinger

BLAJ, str. bisericii reformate nr. 101.

Recomandă **magazinul său de lemne** bine asortat cu lețe, scânduri, căpriori, grinzi, lemne de foc și țigle

in diferite dimensiuni cu prețurile cele mai moderate.

Cu toată stima:

Iuliu Herzlinger.

(36) 2-3.

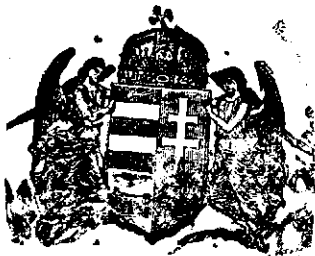
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 12-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcând după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 11-32

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

in toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 94,975.294 coroane.

capitale asigurate asupra vieții: 9,293.195 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.